

Contactpersonen

Hely Cheung
IUCezteam3@rvo.nl

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

verslag

Marktconsultatie 'Het plaatsen, onderhouden en verwijderen van rasters bij
uitbraak van Afrikaanse varkenspest in wilde zwijnen'

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Doelen van de marktconsultatie.....	2
3. Marktconsultatievragen	3
4. Samenvatting van de resultaten	4
Vraag 1a: Proces beschrijving van het plaatsen van rasters	4
Vraag 1b: Voorraadbeheer van materiaal en overige hulpmiddelen	4
Vraag 1c: Verwachting van schades bij het plaatsen van rasters	5
Vraag 2: Invulling van een tijdelijk wildzwijn kerend raster en alternatieven	5
Vraag 3a: Invulling van een permanent wildzwijn kerend raster	6
Vraag 3b: Passage mogelijkheden bij wegen/kruispunten/wildroosters en alternatieven	6
Vraag 4a: Het functioneel houden van rasters.....	7
Vraag 4b: Verwachtingen over schades, diefstal, vandalisme en de maatregelen	7
Vraag 4c: Beoogde frequentie van inspecties	7
Vraag 4d: Benodigde tijd voor inspectie & reparatiewerkzaamheden	8
Vraag 5: Werkbaarheid van de eisen in de conceptversie van het Programma van Eisen	8
Vraag 6: Onderverdeling van kostenposten voor financiële afwikkeling	9
Vraag 7: Overige aandachtspunten.....	10
5. Conclusie.....	10

1. Inleiding

Op 19 september 2024 is op TenderNed de vooraankondiging van de marktconsultatie in verband met 'het plaatsen, onderhouden en verwijderen van rasters bij uitbraak van Afrikaanse varkenspest in wilde zwijnen', met referentie 202406182 en TenderNed kenmerk 486938, gepubliceerd. Marktpartijen werden verzocht om voorafgaand de marktconsultatie zich voor te bereiden op de vragen in de gespreksleidraad en de conceptversie van het Programma van Eisen.

Op 23 oktober 2024 heeft er een fysieke marktconsultatie plaatsgevonden in Den Haag. Bij deze bijeenkomst waren vier (4) marktpartijen aanwezig.

2. Doelen van de marktconsultatie

Het doel van de marktconsultatie is het verzamelen van informatie die RVO kan helpen bij het maken van keuzes over de uitvoering van de beoogde opdracht. RVO wil alle marktpartijen de gelegenheid bieden om kennis en ervaringen te delen.

Met de marktconsultatie beoogt RVO:

- Inzicht te krijgen in de (on)mogelijkheden van de marktpartijen ten aanzien van de uitvoering van de beoogde opdracht;
- Inzicht te krijgen over de haalbaarheid van de beoogde opdracht en de conceptversie van het Programma van Eisen (Bijlage 2);
- De best passende inkoopstrategie te kunnen vormen.

Mede aan de hand van de uitkomsten van de marktconsultatie bepaalt RVO hoe de opdracht in de markt gezet gaat worden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Inkoop Uitvoering Centrum EZ

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

3. Marktconsultatievragen

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland
Inkoop Uitvoering Centrum EZ

Nummer	Vraag
Vraag 1	<p>1a. Kunt u beschrijven hoe het plaatsen van rasters in zijn werk gaat, van A tot Z?</p> <p>1b. Wat is gebruikelijk in de markt qua voorraadbeheer van materiaal en overige hulpmiddelen voor 60 kilometer tijdelijk wildzwijn kerend raster? Hoe kunnen werkzaamheden bespoedigd worden?</p> <p>1c. Verwacht u bij het plaatsen van wildzwijn kerende rasters schades gedurende het hele proces? Gaat het daarbij om materiële of ook immateriële schade? Zo ja, welke schadeposten worden er verwacht en wat is daarvan de ingeschatte omvang?</p>
Vraag 2	<p>Hoe zou een tijdelijk wildzwijn kerend raster er volgens u uit moeten zien? Zijn er alternatieven die snel geplaatst kunnen worden en makkelijk vervangbaar zijn door bijvoorbeeld permanente rasters?</p>
Vraag 3	<p>3a. Hoe zou een permanent Wildzwijn kerend raster er volgens u uit moeten zien?</p> <p>3b. Wat zou u adviseren voor plekken waarbij wegen/kruispunten/wildroosters gepasseerd moeten worden door het raster? Zijn er ook alternatieven mogelijk?</p>
Vraag 4	<p>4a. Hoe zou u ervoor zorgen dat het raster 'functioneel' wordt gehouden?</p> <p>4b. Welke verwachtingen heeft u bij schades, diefstal, vandalisme en hoe wordt dit tegengegaan?</p> <p>4c. Wat vindt u van de beoogde frequentie van inspecties?</p> <p>4d. Hoeveel tijd heeft u nodig voor de inspectie & de te verwachten reparatiewerkzaamheden?</p>
Vraag 5	<p>Zijn de eisen, zoals gesteld in het Programma van Eisen (Bijlage 2), werkbaar voor u?</p>
Vraag 6	<p>In welke kostenposten moeten we de uitvoering van de opdracht onderverdelen voor een gangbare financiële afwikkeling?</p>
Vraag 7	<p>Zijn er nog andere punten die niet aan bod zijn gekomen vandaag, maar die u wel wilt meegeven voor in de aanbesteding?</p>

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

4. Samenvatting van de resultaten

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland
Inkoop Uitvoering Centrum EZ

Vraag 1a: Proces beschrijving van het plaatsen van rasters

Plaatsen van rasters

Op basis van de gegeven reacties blijkt dat er oranje netten/gaas gebruikt kan worden als tijdelijke rasters. Tijdelijke rasters worden in principe met pinnetjes/prikpaaltjes geplaatst, maar dit kan eventueel ook met stalen palen. Tijdelijke rasters zijn oranje netten die onder stroom staan en die kunnen relatief snel geplaatst worden. Het materiaal en het personeel die het werk uitvoert moeten hiervoor wel beschikbaar zijn. Het proces bestaat onder andere uit het uitrollen, rechtzetten en inprikken.

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

Een uitdaging is om er stroom op te krijgen. Men heeft namelijk veel schrikdraadklokken en stroomvoorzieningen of accu's nodig.

Een ander besproken alternatief zijn (lage) bouwhekken. Er is een mogelijkheid om dit snel te kunnen plaatsen. Standaard bouwhekken zijn relatief eenvoudig weg te halen en/of te verplaatsen. Een bouwhek kan in de grond bevestigd worden. Binnen 7 kalenderdagen kunnen deze geplaatst worden. Met bouwhekken kan eventueel 1200 meter per dag geplaatst worden bij bijvoorbeeld provinciale wegen etc. Bouwhekken zijn overigens niet stroom dragend. Ervaringen uit Polen en Duitsland tonen aan dat dit niet per definitie nodig is om zwijn kerend te zijn.

Wat betreft de doorlooptijd voor het plaatsen van rasters: 7 kalenderdagen zou mogelijk moeten zijn. Het zal echter een uitdaging zijn om op korte termijn veel personeel beschikbaar te stellen. Partijen hebben ook vaste klanten die zij niet last minute willen afbellen, terwijl dit in theorie wel nodig zou moeten zijn als ze de opdracht binnen de gestelde termijn van 7 kalenderdagen willen uitvoeren.

Plaatsen van permanente rasters

De marktpartijen adviseren om bij het plaatsen van permanente rasters eerst te kijken naar hoe het zit met de kabels en leidingen. Vervolgens moet een tracé worden onderzocht waar het hekwerk kan worden neergezet.

Het proces bestaat onder andere uit het neerleggen van de palen, geul graven, gaas afrollen, palen in de grond duwen met de graafmachine en het gaas vastklampen.

Vraag 1b: Voorraadbeheer van materiaal en overige hulpmiddelen

Uit de gegeven reacties blijkt dat het niet gebruikelijk is dat er zoveel kilometer tijdelijke rasters op voorraad liggen. Er is wel een beperkte voorraad aan permanente rasters beschikbaar, maar zeker niet voldoende om het gebied geheel af te rasteren. Voorraden en stroomvoorzieningen worden vaak per project besteld. Marktpartijen houden echter wel een bepaald voorraadniveau aan voor calamiteiten, maar niet in de aantallen voor de beoogde opdracht van opdrachtgever. De voorraden moeten specifiek voor een opdrachtgever gereserveerd worden.

Levertijden

Standaard gaasmaterialen hebben een gemiddelde levertijd van 1 à 2 weken.

Opslag van voorraad

Er is gesuggereerd om een open loods (e.g. kapschuur) te gebruiken voor het op voorraad leggen van zowel tijdelijke als permanente rasters. Op deze manier kan men, indien nodig, direct aan de slag. Er zouden in principe voldoende palen beschikbaar moeten zijn.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Inkoop Uitvoering Centrum EZ

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

Vraag 1c: Verwachting van schades bij het plaatsen van rasters

Uit de gegeven reacties blijkt dat het aantal verwachtte schades onder andere afhankelijk is van het jaargetijde. Als men in een natte periode met graafmachines rijdt, dan is er kans dat het terrein (e.g. akkerbouw) schade ondervindt.

Daarnaast dient men rekening te houden met het broedseizoen met betrekking tot het maaien. Voordat een tijdelijke raster geplaatst kan worden dient er mogelijk eerst gemaaid te worden. Echter kan maaien een grote impact hebben op de lokale biodiversiteit en (met name van belang) broedende vogels. Dat zou ertoe kunnen leiden dat in sommige situaties bermen niet gemaaid kunnen of mogen worden. Zolang het raster niet stroom-dragend is, is het maaien van de ondergrond van minder belang. Dit is vooral interessant voor de lage bouwhekken.

In de buurlanden is bij het plaatsen van tijdelijke rasters een wit zeil gebruikt om onder het tracé te leggen om onder andere het maaien te voorkomen. Marktpartijen raden opdrachtgever af om een plastic zeil onder het raster te plaatsen, omdat daarmee het risico ontstaat van vervuiling van de omgeving/natuur. Tevens is plastic slecht te verwijderen als er grassen e.d. doorgroeien.

Vraag 2: Invulling van een tijdelijk wildzwijn kerend raster en alternatieven

Met de aanwezigen is er gesproken over de standaardoplossing versus bouwhekken. De standaardoplossing is in dit geval oranje netten/gaasraster dat onder stroom staat (zie ook vraag 1). Een alternatief hiervoor kunnen bouwhekken zijn. De genoemde voordelen van bouwhekken is dat deze snel geplaatst, verplaatst en vervangen kunnen worden. Bovendien zijn passages makkelijk aan te brengen. Er kwam echter de vraag of lage bouwhekken, die als tijdelijk raster fungeren, zonder stroom voldoende zwijnkerend zijn.

De volgende bevindingen zijn gedeeld over of stroom wel/niet noodzakelijk is: In het geval van netten, is een net zonder stroom geen optie. Echter is er ook geen garantie dat er door het gebruik van stroom 100% wordt gedekt. Daarnaast dient men rekening te houden met het feit dat er op sommige locaties geen stroom zit. Rondom woonwijken kan men bijvoorbeeld geen stroom-voerende netten plaatsen omdat dit onder andere kan zorgen voor negatieve publiciteit.

Er is gesproken over waarom opdrachtgever zowel tijdelijke als permanente rasters los van elkaar wil laten plaatsen, in plaats van in één keer een permanent raster. Uit de reacties is gebleken dat het wellicht slimmer kan zijn om het in 1 keer goed te doen. Dit zou tevens goedkoper zijn omdat men dan niet 2 keer rasters hoeft te plaatsen. Er zijn dan ook minder personeelskosten en materiaal benodigd. De eis met betrekking tot het plaatsen van rasters binnen 7 kalenderdagen is dan echter niet haalbaar.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Inkoop Uitvoering Centrum EZ

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

Vraag 3a: Invulling van een permanent wildzwijn kerend raster

Met de marktpartijen zijn de volgende opties besproken met betrekking tot de invulling van permanente rasters:

- **Standaard zwart wild raster.** Deze bestaan uit 1,20 meter aan gaas. 20 centimeter wordt ingegraven. Het gaas komt 1 meter boven het maaiveld uit en betreft 1 puntdraad en 1 spandraad. Er is ook een wroet draad voor de wilde zwijnen.
- **Materiaal palen.** Dit kan mogelijk dura 2, dura fix, kastanje hout of eventueel stalen palen zijn, afhankelijk van wat er in de markt verkrijgbaar is. Kastanje is het meest gangbare materiaalsoort.
- **Bouwhekken.** In theorie kunnen bouwhekken ook de permanente invulling geven. Bouwhekken worden dan gehuurd en kunnen opnieuw gebruikt worden mits deze niet beschadigd zijn. Nadeel van bouwhekken is dat het niet in de grond zit. Men kan overwegen om de hoeklijn verdiept aan te brengen, wat overigens tijd vertragend werkt bij het plaatsen van de bouwhekken.

Daarnaast is er gesproken over de situatie in de buurlanden. In de buurlanden slaan ze namelijk de rasters aan de onderkant terug in plaats van het ingraven ervan. De marktpartijen hebben aangegeven dat zij ursusgaas gebruiken, en dat is niet het materiaal dat door de buurlanden wordt gebruikt. Ursusgaas is dusdanig stug dat het moeilijk om te slaan is. Het verwijderen van de rasters is makkelijker als het naar binnen omslaat. Als er dunner gaas wordt gebruikt, kan dit makkelijker worden teruggeslagen maar hier gaat de voorkeur van de marktpartijen niet naar uit.

Vraag 3b: Passage mogelijkheden bij wegen/kruispunten/wildroosters en alternatieven

Uit de gegevens reacties blijkt dat er na het plaatsen van rasters andere overgangen voor de fauna geplaatst kunnen worden.

De zwart wild rasters hebben een dusdanig grote maas, waar kleine dieren zoals hazen, konijnen, amfibieën etc. doorheen kunnen. Andere dieren zoals wolven en herten kunnen er gemakkelijk overheen springen, een das echter niet. Voor dassen kunnen er bijvoorbeeld ronde pijpen (dassentunnel) worden gemaakt.

De marktpartijen adviseren om geen wildroosters aan te brengen tijdens het plaatsen van rasters. Dit is tijdrovend en het brengt zeer hoge kosten met zich mee. Als het voor een langere tijd is dan is het overwegen waard, maar als de rasters minder dan 2 jaar blijven staan, dan is het plaatsen van wildroosters het niet waard.

Bij looppaden of kruispunten kan men klappoorten of overstapjes voor burgers maken. Dit is echter een tijdelijke oplossing en tevens tijdsintensief.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Inkoop Uitvoering Centrum EZ

Vraag 4a: Het functioneel houden van rasters

Uit de gegeven reacties blijkt dat een medewerker eens in de zoveel tijd een controle moet uitvoeren van het traject. Zie ook de antwoorden bij vraag 4c. Kleine schades kunnen direct tijdens de controle gerepareerd worden, maar de grote schades moeten na melding op een ander moment hersteld worden.

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

Vraag 4b: Verwachtingen over schades, diefstal, vandalisme en de maatregelen

Uit de gegeven reacties blijkt dat er kans is op vandalisme als burgers het oneens zijn met de plaatsing van de rasters, of als wandelpaden etc. worden afgesloten. Het kan zijn dat ze de rasters dan doorknippen. Een voorgestelde oplossing is om de rasters elke keer te controleren en te repareren. Indien de rasters zijn voorzien van stroom, is er grote(re) kans dat burgers ervan af blijven.

De kans op diefstal, stroomklokken, ligt onder andere aan het gebied waar de rasters geplaatst worden. De verwachting is dat dit in stedelijk gebieden vaker voorkomt dan in landelijk/natuur gebieden. Daarnaast kan het zijn dat spullen worden meegenomen voor eigen gebruik of uit onenigheid. Dit betreft dan materiële schade. Schrikdraadapparaten met batterij (van Gallagher) zijn diefstal gevoelig. De kans dat rasters vernield/beschadigd raken wordt groter ingeschat bij tijdelijke rasters dan permanente rasters omdat dat laatste minder makkelijk weg te halen is.

Bovendien is er kans op schade door extreme weersomstandigheden, zoals bij ijzel (auto botst tegen raster aan), of door hevige sneeuwval en zware storm (afvallende takken/omvallende bomen).

Vraag 4c: Beoogde frequentie van inspecties

De marktpartijen waren van mening dat het dagelijks inspecteren van de rasters in de eerste 2 weken niet noodzakelijk is. Er is gesuggereerd om in de 1e week dagelijkse controle uit te voeren en daarna 1 keer in de week (en niet 2 keer in de week). Indien er veel vernielingen zijn, dan zouden de inspecties eventueel opgeschaald moeten worden.

Een andere suggestie is om in het zoekgebied rondom de rasters in de eerste weken wel controle te laten plaatsvinden door de mensen die ook de kadavers opsporen. Hierdoor hoeft de partij die de rasters plaatst wellicht minder vaak langs te gaan. Daarnaast wordt geadviseerd om een eventueel meldpunt aan te stellen voor omwonenden.

De volgende controle mogelijkheden zijn besproken:

- Met een quad
- Lopend (dan heb je meerdere mensen nodig)
- Met de fiets

- Met een drone (bijvoorbeeld in een bos). Voor het herstellen van de schade moet echter iemand anders komen en heb je een bevoegd/bekwaam medewerker nodig voor het besturen van de drone.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Inkoop Uitvoering Centrum EZ

De aanwezigen hebben een voorkeur uitgesproken om doordeweeks (maandag t/m vrijdag) de reparatie werkzaamheden te laten uitvoeren. Indien noodzakelijk, dan zouden deze werkzaamheden ook in het weekend kunnen plaatsvinden maar daarvoor gelden dan wel andere tarieven.

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

Vraag 4d: Benodigde tijd voor inspectie & reparatiewerkzaamheden

Zie de antwoorden bij vraag 4c.

Vraag 5: Werkbaarheid van de eisen in de conceptversie van het Programma van Eisen

Hieronder zijn de vragen, opmerkingen en/of bevindingen omschreven van de marktpartijen op de conceptversie van het Programma van Eisen:

Eisen aan de voorraad

- De voorraad van permanente rasters moeten worden aangevuld na gebruik.
- Rolling stock wordt niet als handig ervaren omdat je snel te laat bent met de levering/aanvulling.
- Bij de "palletplaats" wordt het moeilijk om te bepalen waarvoor men betaalt. Een prijs per vierkante meter zou logischer zijn.

Eisen aan bereikbaarheidsdiensten

Er waren geen vragen en/of opmerkingen hierover.

Algemene eisen aan de uitvoering

- De inspectie van 60 kilometer en het dagelijks inspecteren kost veel menskracht (in de eerste twee weken). De marktpartijen hebben gesuggereerd om '1 keer per week' als uitgangspunt te houden. Daarna kan dit opgeschaald of afgeschaald worden.
- Er is verduidelijking nodig over wie grondeigenaren informeert over geplande werkzaamheden.

Specifieke eisen aan de uitvoering – plaatsen & onderhoud tijdelijke wildzwijnkerende rasters

- Inzet van personeel binnen 24 uur wordt als lastig en een grote uitdaging ervaren. Een gedeelte van het personeel moet door blijven werken aan lopende projecten.
- Heroverweging maken of rasters stroom-voerend moeten zijn en/of een combinatie ervan.

Specifieke eisen aan de uitvoering – plaatsen & onderhoud permanente wildzwijnkerende rasters

- Als hekwerk geplaatst wordt langs de openbare weg, dan moeten er ook verkeersmaatregelen genomen worden ter bescherming van het uitvoerende personeel. Dit geldt voor zowel tijdelijke als permanente rasters die geplaatst moeten worden.

Eisen aan de uitvoering – verwijderen van rasters

- Aangezien dit minder urgentie heeft, is er gesuggereerd om 60 kalenderdagen op te hogen naar eventueel 90 tot 100 kalenderdagen voor het verwijderen van rasters.

KLIC-melding

Er is tevens gesproken over de KLIC-melding. Volgens de aanwezigen is het een uitdaging om rasters binnen 24 uur na opdrachtverstrekking te plaatsen. De doorlooptijd van een KLIC-melding varieert tussen de 2 uur en de 2 dagen. Als er vervolgmaatregelen nodig zijn, dan kan dit zelfs nog langer duren.

Tijdelijke rasters worden vastgezet met pinnetjes/prikpaaltjes die maar 30 centimeter diep gaan. Een KLIC-melding zou wellicht hiervoor niet nodig zijn. Anderzijds kan men overwegen om het wel te doen omdat sommige kabels ondiep liggen (bijvoorbeeld glasvezel op 20 centimeter).

Bij het plaatsen van permanente rasters, die 1 meter hoog zijn en de paal 1,80 meter, moet er sowieso een KLIC-melding worden gedaan. Anders loopt men kans op schade aan elektriciteit kabels en/of gasleidingen.

Vraag 6: Onderverdeling van kostenposten voor financiële afwikkeling

Uit de gegevens reacties blijkt dat de volgende kostenposten gebruikelijk zijn:

- Per meter voor montage (all-in prijs)
- Per onderhoudsronde
- Ter beschikking stellen van reparatie/montageploeg per uur
- Per meter voor demontage, sloop en afvoer
- Per meter voor herplaatsing
- Aanschaf materiaal (gaas, palen etc.)
- Opslag los
- Eventuele reizen/hotelovernachting

Daarnaast is gebleken dat een opstartvergoeding niet nodig is.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Inkoop Uitvoering Centrum EZ

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

Vraag 7: Overige aandachtspunten

Er is gesproken over potentiële criteria met betrekking tot Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI), waaronder:

- Zero emissie bij het inzetten van apparatuur, machines, kranen etc.
- Hergebruik van materialen/vernietigen met een nieuw doel
- Nieuwe producten circulair laten maken
- Inzet van mensen met grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt (SROI)

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**
Inkoop Uitvoering Centrum EZ

Datum
23 december 2024

IUC-kenmerk
202406182

5. Conclusie

Naar aanleiding van de resultaten uit de marktconsultatie is gebleken dat meerdere partijen de beoogde opdracht willen uitvoeren. Partijen hebben de optie om dit zelfstandig uit te voeren of in samenwerkingsverband.

Opdrachtgever heeft het voornemen om een opdracht in 2025 op de markt uit te zetten. Dit zal (naar waarschijnlijkheid) een openbare Europese aanbesteding zijn die op TenderNed zal worden gepubliceerd.

Aan deze marktconsultatie en dit verslag kunnen geen rechten worden ontleend.